

KLASSEKAMPEN

Kunstbok

Fest i klubben

I Tegneklubbens monumentale jubileumbok møtes institusjonskritikk og kjønnsorganer, ordspill og hverdagsfilosofi.

Kåre Bulie
22. feb.

Lek og lem: Tegneklubben blir beskyldt for å drive «kokkelimonke humor fra rørleggersprekken» i jubileumboka om deres virke. FOTO: FRA BOKA

**Bjørn Bjarre, Ulf Carlsson, Paul Dring, Terje -
Nicolaisen og Martin Skauen**

Tegneklubben

Torpedo Press 2024, upaginert

Dag Solstad var 30 da han mottok sitt første festskrift. Lars Roar Langslet fikk det allerede til 21-årsdagen. Tegneklubben slår imidlertid åndshistoriens høvdinger: De fem tegnende herrene som skjuler seg bak betegnelsen, har mottatt det glade budskapet til gruppens 20-årsjubileum.

Rett nok har gjengen selv tatt initiativet og invitert trykksakens 25 skrivende, og festskrift-begrepet anvender de ikke. Likevel er det nettopp den tradisjonen heftet de har kalt «Lesebok», inngår i: Kunstnerkolleger, kritikere, kunsthistorikere og forfattere har – enten det er tale om poesi eller prosa – bidratt med hver sine formuleringer om hva kvintetten har bedrevet under sine jevnlige tegne- og pratesammenkomster. Blottet for kritiske bemerkninger er de korte tekstene ikke, men positivt innstilt er de alltid.

«Lesebok» er imidlertid bare det en av skribentene kaller «en slags sidevogn». I førersetet sitter nemlig jublantene selv: «Tegneklubben» er først og fremst en diger utgivelse – atskillig større i formatet og tykkere enn «Lesebok» – som samler rundt 500 resultater av gruppens innsats.

I Tegneklubben-sammenhengen klinger ordet verk pretensiøst: Nettopp det hurtige, innfallsaktige og litt flaue kjennetegner A4-arkene medlemmene har preget. Individuelt er de atskillig eldre, men heller enn den enkelte er avsenderen alltid det tyve år gamle fellesskapet: Noe av det mest åpenbare ved det er utfordringen av den ruvende kunstnersignaturen.

Det begynner med kropper. Den rødlig dresskledde typen med skjeggstubb og påfallende høy sveis på forsiden avløses av et mystisk par som omfavner hverandre, et utslått legeme som bokstavelig talt later til å flyte ut over en stol som står på et skrivebord, og en gruppe rosa fargefelt som sammen danner en gamling med stakk.

Deretter introduseres de ordene som viser seg å være så avgjørende for klubben at den i pressemeldingen bekjenner at medlemmene skriver «en kommentar under en tegning når vi ikke helt skjønner hva vi har tegnet». Mye av gjengens komikk oppstår nettopp i møtet mellom bilde og tekst.

«Avantgarde Prisoner», står det under en piperøykende mann iført alpelue og fangedrakt, mens ordene kultur og næring rammer inn en bestemt utseende kvinne på den påfølgende siden. Begge forteller de om den institusjonskritikken Tegneklubben også bedriver: Den som ser etter, vil oppdage at de senere årenes norske kunstnyheter jevnlig kommenteres, fra storslåtte museumstilskudd til omstridte sponsoravtaler – gjerne med både streker og bokstaver.

«Dette er tegning som hverdags-praksis.»

Parallelt nikker klubben til feirede kunstnere hjemme og ute – fra Carl Nesjar til Andy Warhol, fra Edvard Munch til Anish Kapoor. De som slår an tonen på disse sidene, er, sin distanserte humor og sans for miljøets lattervekkende dimensjoner til tross, plassert på kunstinstitusjonens innside og har rik innsikt i hva som til enhver tid foregår i den. Med rette kaller «sidevogna» dem «et slags sentrumsopprør».

Skrivende bidragsytere som Sissel Lillebostad og Åsmund Thorkildsen har i tillegg fått plass i tegnet form. Klubben driver likevel på ingen måte bare med referansetung metakunst. Også en større verden er med – Donald Trump inkludert.

«Lek som noen ganger handler om alvorlige ting», lyder medlemmenes egen beskrivelse av virket. Straks avdramatiserer de imidlertid – ved å legge til at de stort sett koser seg. Den karakteristiske selvangivelsen kan, sammen med klubbens selvironiske tilbøyeligheter og mange tilsynelatende tullete motiver, få prosjektet til å virke mindre ambisiøst og profesjonelt enn det også er. Realiteten er nemlig at Tegneklubben gjennom årene har stilt ut ved flere ledende visningssteder her til lands.

Som «Lesebok» er inne på, er det lite fruktbart å forsøke å redusere innholdet i bokens hundrevis av eksempler til noen få påstander. Derimot er det verdt å bemerke at gruppen noen ganger utvider enkelttegnene i retning tegneserien. Andre ganger bruker de avis- eller magasinutklipp og lager kolasjer. Verktøy byttes stadig, og det svart-hvite og enkle avløses av det koloristisk rikere og mer bearbejdede. Bokoppslagene varierer de ved nå og da å bryte opp tegninger over en helside med sider satt sammen av to eller fire motiver.

Klubben har en hang til ordspill – ikke sjelden av det bløte slaget. En tegning av en kvinne med pensel og palett har underteksten «Inger Sitter står». Et annet sted blir Picasso til «Pikk asso». Det mannlige kjønnsorganet er i det hele tatt så gjennomgående i bandens produksjon at en kvinnelig kollega med rette har satt av hele tekstbidraget sitt til å drøfte «bruken av penis i Tegnekubbens oeuvre».

Til hovedbokens mange sjarmerende sider hører en med tittelen «The Rules of Tegneklubben» og en serie numre under, men alle uten påfølgende ord. Den understreker ikke bare ideens sentrale rolle i prosjektet, men også den friheten som kjennetegner det. Dette er tegning som hverdagspraksis – som kommenterende dagbok og drodlende vennsbygging.

I «Lesebok» blir klubben sammenlignet både med «femhodet troll» og med «små barn i barnehagen» – og beskyldt for å bedrive «kokkelimonke humor fra rørleggersprekken». Men også mer høytt travende parallellføringer foretas: til ikonverksteder i Russland rundt 1500 – og til «avmaktens poesi».

Tekstene i den varierer fra tradisjonelle beskrivelser av arbeidene til innslag som ikke nevner Tegneklubben overhodet, fra det biografisk orienterte til det konseptuelle eller det akademiske. Som i Tegneklubben-bidragenes tilfelle treffer noen av dem bedre enn andre, men også i «sidevogna» blir omfanget et poeng i seg selv: For de «fem tegnende kunstsissene», som det maskuline kollektivet utropes til, er og blir mer bedre.